

Obietnice i ich realizacja: więcej świadczeń, mniej korzyści podatkowych

Korzyści gospodarstw domowych płynące z reform, które obowiązywać zaczęły w drugiej połowie 2019 roku, stanowią około 70% całkowitych korzyści wynikających z pakietu rozwiązań w polityce podatkowo-swiadczeniowej wprowadzonych na stałe przez rządy Zjednoczonej Prawicy w trakcie VIII kadencji Sejmu. Jak wynika z Raportu przedwyborczego Centrum Analiz Ekonomicznych CenEA całkowite korzyści w związku z wprowadzonymi zmianami w zakresie świadczeń socjalnych istotnie przewyższyły te deklarowane przez Prawo i Sprawiedliwość w kampanii wyborczej w 2015 roku. Jednak obiecywane podniesienie kwoty wolnej od podatku do 8 000 zł rocznie dla wszystkich podatników przyniosłoby większe korzyści gospodarstwom względem rozwiązań przyjętych w systemie podatkowym w ciągu ostatnich czterech lat.

W przedwyborczym Raporcie Centrum Analiz Ekonomicznych CenEA* porównano systemy podatkowo-swiadczeniowe obowiązujące w czerwcu i październiku 2019 roku z systemem z roku 2015, który obowiązywałby na koniec VIII kadencji Sejmu, gdyby zamiast wprowadzonych reform, parametry systemu podatkowo-swiadczeniowego były jedynie stosownie indeksowane. Na całkowite korzyści polskich gospodarstw domowych wynikające z rozwiązań przyjętych na stałe przez rządy Zjednoczonej Prawicy w latach 2015-2019 składają się przede wszystkim korzyści czerpane ze świadczeń skierowanych do rodzin z dziećmi: 500+ i Dobry start (odpowiednio 40,2 mld zł i 1,4 mld zł rocznie), wzrost rent i emerytur ponad ustawową indeksację (4,5 mld zł rocznie), świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (2,5 mld zł rocznie) oraz korzyści z rozwiązań przyjętych w systemie podatku dochodowego (7,3 mld zł rocznie). W tym ostatnim przypadku zakres korzyści wynikających z wprowadzonych zmian byłby istotnie większy, gdyby nie efekt prowadzonej jednocześnie polityki mrożenia większości parametrów systemu podatkowego, co ma znaczące przełożenie na wysokość obciążeń podatkowych.

Całkowite efekty rozwiązań przyjętych na stałe w okresie VIII kadencji Sejmu i ujętych w analizach mikrosymulacyjnych, oznaczają wzrost dochodów gospodarstw domowych o 55,6 mld zł rocznie. Kwota ta maleje do 47,7 mld zł rocznie po uwzględnieniu innych reform, których ze względów metodologicznych nie ujęto w szczegółowych analizach. Na te ostatnie składają się z jednej strony korzyści z wprowadzenia darmowych leków dla osób w wieku 75+ (na poziomie 0,7 mld zł) czy wsparcia w ramach programu „Za życiem” (0,6 mld zł). Z drugiej strony negatywnie na portfelach gospodarstw domowych odbiły się takie rozwiązania jak utrzymanie wyższych stawek VAT, co bezpośrednio obciąża budżety gospodarstw domowych kwotą około 4,5 mld zł rocznie, tzw. podatek bankowy przynoszący budżetowi państwa dodatkowe korzyści w wysokości 3,6 mld zł czy tzw. danina solidarnościowa, która podniosła podatki bezpośrednie o około 1,2 mld zł. Co istotne, korzyści gospodarstw domowych płynące z reform, które obowiązywać zaczęły pod sam koniec VIII kadencji Sejmu (upowszechnienie świadczenia 500+, świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji oraz reformy w podatku PIT), w ujęciu rocznym stanowią 70% szacowanych całkowitych korzyści wynikających z pełnego pakietu rozwiązań przyjętych za rządów Zjednoczonej Prawicy. Pełne roczne korzyści gospodarstw płynące z tych ostatnich zmian, a tym samym ich całkowite konsekwencje dla sektora finansów publicznych odczuwalne będą dopiero w 2020 roku.

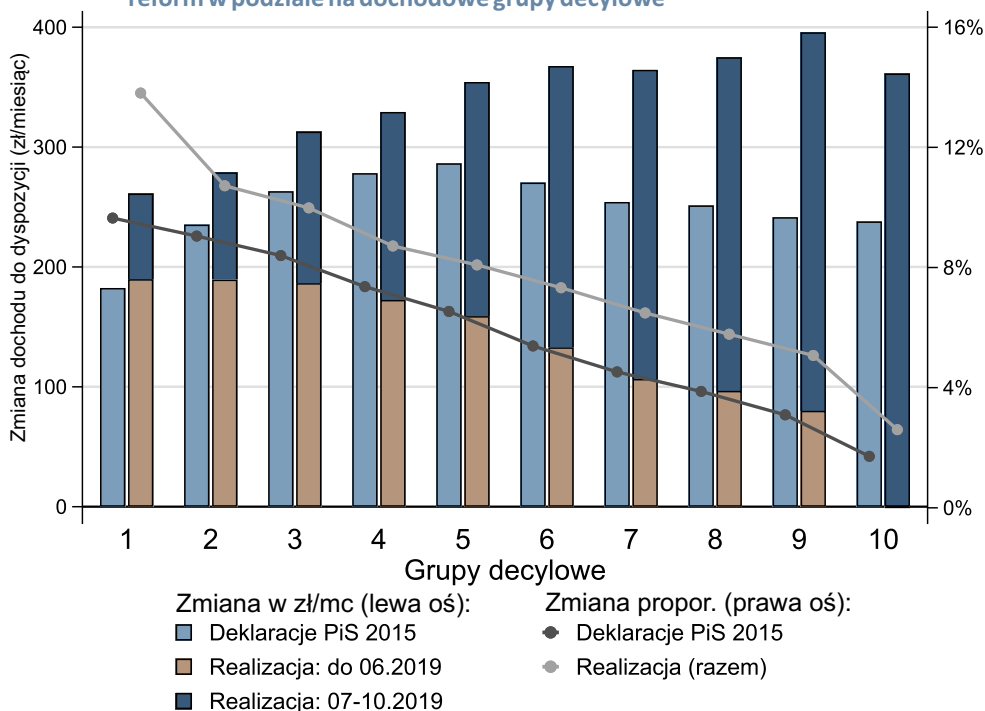
* Myck M., Oczkowska M., Trzciniński K., 2019. *Polityka podatkowo-swiadczeniowa rządu Zjednoczonej Prawicy: program wyborczy i jego realizacja w latach 2015-2019*. Raport Przedwyborczy CenEA. Pełna wersja dostępna jest na stronie CenEA www.cenea.org.pl i na www.facebook.com/CenEA.CentreForEconomicAnalysis

Dystrybucyjne konsekwencje rozwiązań: wyższe korzyści, odmienny rozkład

Patrząc na dystrybucyjne efekty rozwiązań wprowadzonych na stałe w systemie podatkowo-świadczeniowym w czasie VIII kadencji Sejmu na uwagę zwraca fakt, że w wartościach bezwzględnych przeciętne korzyści gospodarstw domowych z górnych grup decylowych przewyższają zmiany dochodu gospodarstw najuboższych.** Podczas gdy dochody gospodarstw z pierwszej grupy decylowej (najuboższe 10% populacji) przeciętnie wzrastają o około 260,00 zł miesięcznie, dochody gospodarstw z 9. i 10. grupy rosną przeciętnie odpowiednio o 396,00 zł i 361,00 zł miesięcznie (Wykres 1). Proporcjonalnie do dochodu gospodarstw domowych, modelowany pakiet wprowadzonych rozwiązań jest jednak silnie redystrybucyjny. Dochody najuboższych gospodarstw domowych rosną bowiem o 13,8%, a gospodarstw z dwóch najzamożniejszych grup decylowych – odpowiednio o 5,1% i 2,6%, a należy pamiętać, że dochody najzamożniejszych gospodarstw domowych zostały dodatkowo obciążone tzw. daniną solidarnościową, której skutki finansowe nie zostały uwzględnione w szczegółowych analizach dystrybucyjnych w Raporcie.

Względem potencjalnych korzyści, które byłyby wynikiem realizacji najważniejszych przedwyborczych deklaracji Prawa i Sprawiedliwości z 2015 roku – wprowadzenia świadczenia 500+ według pierwotnych założeń oraz podniesienia kwoty wolnej od podatku do 8 000 zł rocznie dla wszystkich podatników, korzyści z wprowadzonych rozwiązań są przeciętnie wyższe w każdej grupie decylowej, jednak różnice są najwyższe w górnej części rozkładu dochodów. Uwagę zwracają ponadto różnice w dystrybucyjnych konsekwencjach pakietów zmian wprowadzonych przez rząd Zjednoczonej Prawicy do czerwca 2019 r. i reform zrealizowanych w ostatnich miesiącach. Podczas gdy w tym pierwszym przypadku większość korzyści koncentrowała się na gospodarstwach o niskich dochodach, to na reformach, które weszły w życie od lipca bieżącego roku najwięcej skorzystają gospodarstwa z górnej części rozkładu dochodów.

Wykres 1 Efekt rozwiązań podatkowo-świadczeniowych według odpowiednich pakietów reform w podziale na dochodowe grupy decylowe

Wykres 1

Źródło i uwagi: Raport Przedwyborczy CenEA 07/10/2019.

W podziale demograficznym największymi beneficjentami modelowanych rozwiązań, które na stałe wprowadzono do polskiego systemu podatkowo-świadczeniowego podczas VIII kadencji Sejmu, są rodziny z dziećmi. Dochody małżeństw z dziećmi rosną przeciętnie o 712,00 zł miesięcznie, a rodzin w których rodzice samodzielnie wychowują dzieci – o 652,00 zł miesięcznie. Te wartości są przeciętnie większe odpowiednio o 265,00 zł i 203,00 zł miesięcznie względem korzyści, które byłyby efektem wprowadzenia zmian w formie deklarowanej przez Prawo i Sprawiedliwość w wyborach w 2015 roku, co wynika głównie z decyzji o upowszechnieniu świadczenia 500+ na pierwsze lub jedyne dziecko w rodzinie, czego nie zakładały deklaracje przedwyborcze.

Z drugiej strony, rozwiązania deklarowane w kampanii przedwyborczej w 2015 roku były przeciętnie bardziej korzystne względem wprowadzonych zmian zarówno dla osób samotnych, jak i małżeństw w wieku emerytalnym, którzy przeciętnie skorzystaliby więcej na podniesieniu kwoty wolnej od podatku do 8 000 złotych rocznie dla wszystkich podatników względem zmian w podatku dochodowym wprowadzonych w ciągu ostatnich lat.

Obietnice i ich realizacja: więcej świadczeń, mniejsze korzyści podatkowe

Podczas gdy względem obietnic przedwyborczych Prawa i Sprawiedliwości z 2015 roku skala wzrostu dochodów gospodarstw domowych wynikająca z wprowadzonych reform systemu świadczeń socjalnych jest ponad dwukrotnie wyższa, to korzyści gospodarstw domowych związane z rozwiązaniami przyjętymi w ciągu VIII kadencji Sejmu w podatku dochodowym są znacząco niższe od konsekwencji podniesienia kwoty wolnej od podatku według założeń zapowiadanych przez Prawo i Sprawiedliwość przed wyborami w 2015 r. Uwzględniając skutki mrożenia większości parametrów systemu podatkowego w okresie 2015-2019, korzyści gospodarstw domowych wynikające z modelowanych reform w podatku PIT wynoszą 7,3 mld zł rocznie i spadają do 6,1 mld zł rocznie po uwzględnieniu konsekwencji wprowadzenia tzw. daniny solidarnościowej. Gdyby indeksowany system podatkowy został poszerzony o deklarowaną przed wyborami w 2015 r. kwotę wolną od podatku wynoszącą 8 000 zł rocznie bez względu na wysokość dochodu, całkowite korzyści podatników wyniosłyby 20,4 mld zł rocznie, czyli około trzykrotnie więcej.

– Patrząc na całkowitą wartość pakietu wprowadzonych rozwiązań należy przyznać, że Prawo i Sprawiedliwość z nawiązką wywiązało się z deklaracji składanych w 2015 roku – komentuje dr hab. Michał Myck, dyrektor CenEA. Jednak dystrybucyjny charakter wprowadzonych reform oraz podział między korzyści płynące z systemu świadczeń i obciążeń podatkowych, znacząco się różnią względem przedwyborczych obietnic. Poza tym, co szczególnie istotne, duża część reform zaczęła obowiązywać dopiero w ostatnich miesiącach kończącej się kadencji Sejmu. Gospodarstwa domowe w pełni odczują płynące z nich korzyści dopiero w przyszłym roku i dopiero w 2020 roku reformy te w pełni obciążą sektor finansów publicznych.

Analizy przedstawione w informacji prasowej są częścią mikrosymulacyjnego programu badawczego Fundacji Centrum Analiz Ekonomicznych (CenEA). Dane wykorzystane w analizach pochodzą z Badania Budżetów Gospodarstw Domowych 2017 i zostały udostępnione przez Główny Urząd Statystyczny. Raporty CenEA są dostępne na stronie www.cenea.org.pl. Główny Urząd Statystyczny nie ponosi odpowiedzialności za wyniki przedstawione w Raporcie i w Informacji Prasowej i za wnioski z nich płynące. Wnioski zawarte w Raporcie i Informacji Prasowej opierają się na obliczeniach przeprowadzonych przez autorów przy użyciu modelu SIMPL.

CenEA jest niezależną, apolityczną jednostką naukowo-badawczą skupiającą się na analizie konsekwencji polityki społeczno-gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem Polski. Więcej informacji na stronie www.cenea.org.pl.

Kontakt dla mediów

Fundacja CenEA

dr hab. Michał Myck
tel. 91 831 40 29

mmyck@cenea.org.pl

Fundacja CenEA

Monika Oczkowska
tel. 91 831 40 29

moczowska@cenea.org.pl